

אוגדן פעילויות

חג הסיגד

עמותת פידל - תשע"ח

דבר מנכ"לית עמותת פידל- הגב' מיכל אברה סמואל

חג הסיגד חל שבעה שבועות לאחר יום הכיפורים. זהו חג משמעותי וחשוב עבור קהילת יוצאי אתיופיה.

בחג זה יהודי אתיופיה מחדשים את הברית שנכרתה במעמד הר סיני, בין עם ישראל ובין ה'. הקהילה שומרת על חג הסיגד באדיקות רבה לאורך הדורות. בעבר הוא שימש להם עוגן מרכזי כקבוצה הומוגנית יהודית ששרדה בגלות. באתיופיה היה זה יום צום ותפילה לבורא עולם, להשבת עמו לארץ ישראל ולירושלים הקדושה.

בני הקהילה היהודית התאספו מכל הכפרים השכנים, לבושים בבגדים לבנים וחגיגיים ועלו אחר הקייסים המתפללים, להר גבוה לתפילה ותחינות לעלייתם לארץ ישראל. לאחר התפילות ירדו מן ההר בשירה ובריקודים לסעודת החג. לחג היה מוטיב דתי משמעותי ביותר, אולם גם אמצעי למפגש משפחות וחברים מכפרים שונים.

בשנת 1997 כשהמגשרים התחילו לעבוד בבתי הספר, הם החלו לספר לתלמידים את סיפור חייהם, את מנהגי חג הסיגד, עלייתם לארץ והתלאות שעברו בדרך. בהמשך, בשנת 2008, נתקבלה בהחלטת ממשלה לחגוג את חג הסיגד באופן ממלכתי.

מאז ועד היום, הקהילה האתיופית חוגגת את החג בארמון הנציב בירושלים, שמפאת מיקומו מזכיר במקצת את העלייה ההמונית של יהודי הכפרים באתיופיה, הנוהרים אחר הקייסים להתפלל יחדיו על ההר הגבוה הפונה לכיוון ירושלים הקדושה.

אנו מאחלים לקהילת יוצאי אתיופיה, לצוות בתי הספר והתלמידים, חג סיגד שמח.

בברכה,

מיכל אברה סמואל, מנכ"ל עמותת פידל

אתיופיה

- אתיופיה מכונה גם חבש, כוש ו-אביסיניה.
- אתיופיה מונה יותר מ-85 מיליון תושבים ומדברים בה יותר מ-72 שפות וניבים.
- שטחה הכולל של אתיופיה הוא 1,100,000 קמ"ר
- היהודים המכונים "ביתא ישראל" היו אחוז קטן מהאוכלוסייה.

ציוני דרך בהיסטוריה של יהדות

- 1414-1429 קיסר אתיופיה איסחק מאיים על יהודים להתנצר אם לא תישלל מהם הזכות לאדמותיהם.
- הם לא נכנעו ללחצים, נשללה מהם האדמה ודבק בהם הכינוי "פלאשים" שפירושו פולשים, חסרי אדמה זרים.
- 1552- הרב דוד שלמה בן אבי זמרה (רדב"ז) מנהיג יהדות מצרים, קובע כי על פי ההלכה בני "ביתא ישראל" הנם יהודים ככל העם.

- 1867-1868 יוסף הלוי, מזרחן, בשיתוף חברת "כל ישראל חברים", נשלח לבדוק את קיומה של הקהילה יהודית באתיופיה. הלוי מגלה את העובדה ש"ביתא ישראל" היא קהילה יהודית לכל דבר
- 1904 ד"ר יעקב פייטלוביץ, היסטוריון ותלמידו של יוסף הלוי, מבקר באתיופיה ומחזק את הקשר של "ביתא - ישראל" עם יהדות העולם.
- 1923 בית ספר יהודי ראשון הוקם באדיס אבבה על ידי ד"ר פייטלוביץ, למנהל בית ספר נבחר עמנואל תמרת מ"ביתא ישראל".

1941-1974 הקיסר היילה סלאסה חוזר להיות קיסר אתיופיה.
 הוא מכונן קשרים דיפלומטיים עם מדינת ישראל ומוצבם של יהודי אתיופיה משתפר.

“אף אדם לא יכול לפקדק באמונתו של אדם אחר שהפי אבן-אנוש
 אין יכולת לפקד את כוונת הפופא”
 (הקיסר היילה סלאסה, 1966)

חג הסיגד

- ▶ הזמן אשר בו נחוג החג במשך דורות רבים הוא בכ"ט חשוון, 50 ימים לאחר יום הכיפורים.
- ▶ חג הסיגד מגשר בין חשבון הנפש של הפרט, שחל ביום הכיפורים, לבין מקור האסון המרכזי של עם ישראל – הגלות, שבאה בגלל העדר יחסי אנוש מתוקנים.
- ▶ ביום החמישים שבים אל חווית יום הכיפורים אך הפעם כקולקטיב שעבר חוויה מתקנת במישור הערכי, החברתי והאישי

מקור החג

"ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי מעל כל העם היה
וכפתחו עמדו כל העם:
ויברך עזרא את ה' האלוקים הגדול ויענו כל העם אמן, אמן במועל ידיהם
ויקדו וישתחוו לה' אפים ארצה"

(נחמיה ח', ה-ו)

"ויקומו על עמדם ויקראו בספר תורת ה' אלוהיהם רביעית היום ורביעית מתודים ומשתחוים
לה' אלוהיהם"
(נחמיה ט"ג)

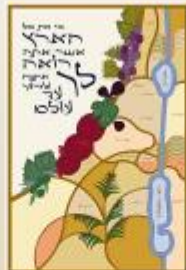
משמעות החג:

- סיגד איפשר פיוס בין אנשים. הוא יצר תחושה של **אחדות**, ושל **ביטחון**.
- סיגד שימש הזדמנות להזכיר ל"ביתא ישראל" המרוחקים משאר עם ישראל את הצורך להיות נאמנים למצוות לתורה ולירושלים, על אף הסבל הכרוך בכך.
- חיזוק הברית על ידי הגולים שחזרו לירושלים בימי שיבת ציון, הסיגד מזכיר את מתן תורה בהר סיני כיסוד הברית עם ה'.
- החג היווה הזדמנות ל"ביתא ישראל" להכיר בתשובה, להפגין את נאמנותם לברית ולפנות בצום ובתחינה לאביהם שבשמים.

סדר הסיגוד באתיופיה

- בבוקר, בעת שכולם שרויים בצום, נושאים הקסים, מלווים באנשי הקהילה, את ה"אורית" אל פסגת ההר, שם נבנה דוכן.
- ה"כהנת" (קייסים) קוראים בקול פסוקים מן ה"אורית". העם מקשיב ברוב קשב ומתפלל.
- לאחר הקריאה אומר הכוהן הראשי את הברכות ומדגיש שוב את חשיבות ההליכה על פי מצוות התורה, בכדי לזכות בהצלת האל ובחזרת העם היהודי אל הארץ המובטחת.
- לאחר הטקס על ההר, מוחזרת התורה למקומה, והצום נשבר בשתייה ואכילה, מלווים בשירה וריקודי

חג סגד בארץ הקודש

הקייסים, הם נושאים תפילות ודרשות, מטיפים לשמירה על המצוות ולאהבת אחים.

רבים עולים לירושלים ומקיימים את ההג בארמון הנציב.

יש הבחורים להקדיש את היום בתפילה בכותל

בארץ לחג משמעותיות נוספת:
הודיה לה' על הגעתם לארץ הקודש, בקשה לשלום הארץ,

בשנה הבאה בירושלים הבנויה...

חג שמח

מקור החג

המקור התנכ"י לחג הוא בספר נחמיה: "ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי מעל כל העם היה וכפתחו עמדו כל העם: ויברך עזרא את ה' הא-לוקים הגדול ויענו כל העם אמן אמן ... ויקדו וישתחוו לה' אפים ארצה" (נחמיה ח'/ה-ו)

זמנו של החג

הזמן אשר בו נחגג החג במשך דורות רבים הוא בכ"ט חשוון, 50 ימים לאחר יום הכיפורים. כאן אולי המקום לתת משמעות מיוחדת למיקומו ולזמנו של החג. חג הסיגד מגשר בין חשבון הנפש של הפרט, שזמנו יום הכיפורים, לבין מקור האסון המרכזי של עם ישראל - הגלות, שבאה בגלל העדר יחסי אנוש מתוקנים. הנחת המוצא אומרת שכדי להיות ראוי לעלייה לירושלים אין די בצום יום הכיפורים, בתיקון בתחום האישי.

ההכנות לסיגד

יום לפני הסיגד התכוננו כולם, מקטן ועד גדול, בהתרגשות רבה לקראת יום המחר. נהוג היה להכין את בגדי החג, ולכבסם. ה"קסים" (כהנים) שחטו פרות וכבשים והכינו את הבשר לסעודה החגיגית בתום יום הסיגד. כולם מתאספים בכפרים המרכזיים שבהם קיימו את החג. בכדי להגיע בזמן נאלצו לפעמים לצאת למסע ממושך של כמה ימים. בערב החג נהוג היה להתפלל תפילות מיוחדות לכבוד החג.

מיקום הסיגד

את הסיגד קיימנו תמיד על הר גבוה. לעניין הזה ישנם שני הסברים:
* בדרך זו המחשנו וחווינו את עליית משה להר סיני ביום מתן תורה.

* מקום גבוה נחשב ונתפס כמקום טהור.

לפני תחילת התפילה נהגו ה"כהנים" או זקני העדה לעלות למקום התפילה בהר, לוודא שהוא נקי וטהור, ולחזק את הגדר שהקיפה את המקום. בחלק הקדמי של הגדר הוכן מקום להנחת האורית (תורה).

לימוד בקבוצות קטנות,

חג הסיגד בהיבט רוחני דתי

חג הסיגד נחגג בכ"ט בחשוון – חמישים יום לאחר יום הכיפורים. מרווח זמן זה שבין החגים תואם את מרווח הזמן שבין חג הפסח לחג השבועות – חמישים ימים. הטקס המרכזי של החג נערך על הר גבוה כדי ליצור דמיון למעמד מתן התורה. במהלך הטקס, ראשי הקהילה – הקייסים – מוציאים את ה"אורית" (תרגום ספר התורה, כמו "אורייתא" בארמית), קוראים בה ומתפללים. לאחר התפילות, קוראים את מעמד חידוש הברית שבספר נחמיה, וכן קוראים בספר ויקרא פרק כו ובספר דברים פרקים כז-כח. גדול הקייסים פונה אל הקהל ומדגיש את חשיבות קיום המצוות.

חג הסיגד מבוסס על טקס חידוש הברית שנערך בימי שיבת ציון והמתואר בספר נחמיה:

" וביום עשרים וארבעה לחדש הזה נאספו בני ישראל בצום ובשקים ואדמה עליהם: ויבדלו זרע ישראל מכל בני נכר ויעמדו ויתודו על חטאתיהם: ויקראו בספר תורת ה' אלהיהם רבעית היום ורבעית מתודים ומשתחיים לה' אלהיהם"
(נחמיה ט, א-ג).

בבוקר החג, החוגגים מתרחצים ומיטהרים ולובשים בגדים לבנים. באתיופיה, נהגו החוגגים לצום ביום זה (מבוגרי העדה נוהגים כך גם היום). הטקס המרכזי של החג נערך על הר גבוה שנחשב למקום טהור יותר. במהלך הטקס, הקהל מתוודה על חטאיו, כורע ומשתחוה בידיים פרושות כלפי מעלה. מכאן גם שם החג: "סיגד", מלשון סגידה והשתחוות. בתום התפילות, נישאת דרשה על חשיבות שמירת הברית עם ה' והקייס, מנהיג העדה, מברך את העם על שהוא שומר את הברית ועל חידושה מדי שנה בשנה.

חג סיגד בהיבט קהילתי לאומי

במשך דורות, חלמו יהודי אתיופיה על השיבה לירושלים ועל איחוד מחדש עם שאר היהודים. חג הסיגד היה יום של גיבוש קהילות יהודי אתיופיה. יהודי אתיופיה חשו משמעות מיוחדת בקיום המנהג של חידוש הברית למרות הסבל הכרוך בשמירה על נאמנות לעם היהודי. החג שימש עבורם יום של קריאה לא-להחזירם לארצם, לציון. אנשים שגרו במקומות רחוקים יצאו למסע כדי להגיע למקומות המרכזיים שבהם נערך טקס החג, מסע שארך לפעמים ימים מספר. תפילות החג, שחוברו במשך הדורות, מדגישות את הזיקה לציון. תפילות החג הביעו ערגה לעיר ירושלים ותקווה להגיע אליה, וכן ברכות לשגשוג ולבריאות עבור כל היהודים באשר הם.

היום, המוני חוגגים מקרב קהילת יוצאי אתיופיה עושים דרכם לירושלים ומתכנסים בטיילת ארמון הנציב המשקיפה על ירושלים ובכותל המערבי.

חג סיגד בהיבט חברתי

חג הסיגד, הנחגג חמישים יום לאחר יום הכיפורים, הוא חג של חשבון נפש ציבורי – התקהלות המונית והכרזה על חידוש הברית – הממשיך את חשבון הנפש שנעשה ביום הכיפורים. באתיופיה, התכנסו חברי קהילת יהודי אתיופיה, נשאו יחד תפילות וקראו יחד באורית – ספר התורה של יהודי אתיופיה. בסיום הטקס, היו תוקעים בחצוצרות ומביעים רצון לחגוג בשנה הבאה בירושלים. בסוף היום, התכנסו כולם בשירה ובריקודים וערכו סעודת מצווה חגיגית. בתחילת הסעודה, ברכו הקייסים – ראשי הקהילות – על הלחם, פרסו אותו וחילקו ממנו לכל המשתתפים. היום, הקייסים נושאים את האורית (תרגום התורה, כמו "אורייתא" בארמית) בתהלכה סוגונית, ונציגי ציבור מגיעים לברך את הקהל. עבור בני הקהילה האתיופית הצעירים, יום זה הוא יום של מפגש חברתי חוויתי.

חג הסיגד- לבתי הספר היסודיים.

בכ"ט בחשוון, יחול חג הסיגד אותו יהודי אתיופיה נוהגים לחגוג בכל שנה בעליה לירושלים. המהלך המוצע מאפשר ללמוד על משמעות החג ומנהגיו דרך תחנות. למידה חווייתית: תפזורת, למידה מתמונות, שירה ויצירה סביב שיר עם ממסורת יהדות אתיופיה.

מטרות השיעור

- הכרות עם חג הסיגד, משמעותו ומנהגיו.
- חיבור של התלמידים ליהדות אתיופיה.

מהלך השיעור:

פתיחה של המורה- חג הסיגד: על מקור שמו, משמעות החג ומנהגיו (אפשר להיעזר במצגת). 15 דק

מעבר בין התחנות - 45 דק'.

תחנה א: למידה מתמונות

תחנה ב: תפזורת

תחנה ג: יצירה לפי שיר

איסוף- 15 דק- התלמידים ישתתפו במה הם למדו חדש על חג הסיגד? אפשר גם לבקש מהם להראות תוצרים מהתחנות שעברו.

הנחיות נוספות למורה:

✚ כדאי לצור אוירה נעימה של חג...באמצעות מפות לבנות על השולחנות שמשמשות כתחנות מעבר.

✚ כדאי לערב תלמידים ישראלים יוצאי אתיופיה, בהובלה בתחנות השונות.

✚ חשוב לאפשר לתלמידים אתיופיים לספר על החג, לפני ההסבר של המורה מהמידע המצורף.

✚ כדאי גם לשאול אותם על חוויות אישיות/ספורים אישיים שלהם מהחג בביתם.

תחנה שנייה - חכ הסיכף - תפלורת

חפשו מילים הקשורות לחג הסיגד, לאחר שתמצאו, השלימו בעזרתן את המשפטים שלפניכם. שימו לב: המלים נמצאות בכל כיוון אפשרי!

א	א	ר	מ	ו	נ	פ	ל	ח	ד	י	ע
ח	ו	ק	ג	ז	ש	ד	ג	ג	כ	ע	ב
מ	ח	צ	ע	ו	מ	ז	י	ס	ב	ה	י
י	ר	ל	ז	פ	ט	ס	א	ת	ל	ק	ת
ש	ש	ה	פ	י	ח	ד	ג	ח	א	ה	א
י	ז	ה	מ	כ	צ	א	ר	ז	ע	י	י
מ	ו	ת	מ	ה	ל	י	ע	כ	ג	מ	ש
ר	ה	ש	ת	ח	ו	י	י	ה	ד	ח	ר
ק	א	ט	ו	ח	ע	ג	ס	ז	ה	נ	א
ס	ט	א	מ	ה	ר	י	ת	פ	צ	ח	ל
ק	ר	ט	א	ו	ר	י	ת	ח	ו	ז	ח
מ	ה	כ	י	פ	ו	ר	י	מ	מ	ע	פ

- (1) שם החג: _____
- (2) פירוש שם החג: _____
- (3) השם הרשמי של עדת יהודי אתיופיה: _____
- (4) עולים ל_____ לחגוג את החג.
- (5) השם של התורה של עדה האתיופית: _____
- (6) שפת הקודש של העדה: _____
- (7) השפה המדוברת של העדה: _____
- (8) שם רשמי של כהן בעדה האתיופית: _____
- (9) החג מבוסס על סיפור מימי _____ ו_____ (מנהיגי העם בשיבת ציון)
- (10) החג הוא _____ יום לאחר יום _____.
- (11) היום חוגגים את החג ב_____ הנציב בירושלים.
- (12) אנשי העדה עוברים את היום ב_____ (כמו יום כיפור) עד סוף היום כאשר מקיימים סעודה גדולה.

פעילויות חברתיות

מטרה :

המשתתפים יעמיקו בנושא של יום הסיגד, ימצאו נקודות חיבור אישיות, חברתיות וערכיות להמשך קיום המסורת של יום הסיגד, להפוך את היום ליום חוויתי חברתי וערכי, בו ימצא כל אחד ואחד את החיבור האישי שלו.

משך הפעילות : שעה וחצי .

שלב ראשון (20 דקות), אם לוקח יותר זמן מהמתוכנן לא להתרגש לתת לזרום למפגש – זה שלב מאוד חשוב) :

לשאל את החניכים מה הם יודעים להם על יום הסיגד? מה החיבור האישי שלהם ליום זה.

דרכים וטכניקות ,

- ניתן לפזר קלפים וכל אחד יבחר קלף ויסביר מה אומר לו יום הסיגד
- לתת דף ועט ושכל אחד יכתוב או יצייר מה יום הסיגד אומר לו ?

שלב שני (45 דקות) :

פעילות משחק טריוויה (להכין מראש שאלות, מותאם לרמת הידע של המשתתפים- מומלץ להביא צ'ופר לעונים תשובה נכונה , כל מי שעונה שאלה יקבל סוכרייה.

התלמידים יחולקו לקבוצות ועל כל קבוצה לצבור כמה שיותר תשובות נכונות. השאלות ברמות קושי שונות. בסיום הטריוויה הרכז יחדד את המשמעות החג יחזור ויענה על חלק מהשאלות המשמעותיות שהיו.

שלב שלישי (20 דקות) :

המדריך יסכם על מקור החג . החניכים יקבלו שאלה לבית , לשאול את ההורים , סבים או אם יש קייס במשפחה.

כיצד חגגו משפחתם באתיופיה את יום הסיגד ?

5 דק' להקדיש לסידור ואיסוף הדברים ממקום הפעילות , הודעות לשבוע הבא , חשוב להשריש הרגל של להשאיר הכול נקי ומסודר.

פעילות מס' 2

שלב ראשון (15 דקות) :

זו פעילות המשך לפעילות הראשונה לכן המדריך יקשיב לתשובות התלמידים לשאלה שהיו צריכים לבדוק כיצד משפחתם נהגו לציין את יום הסיגד באתיופיה .

שלב שני (40 דקות) : לסכם את המטרות שהמשתתפים ציינו, ברוב המקרים יינו שזו היא יום כמיהה לירושלים ..

על המדריך לחדד את השאלה ולהציג דילמה אם המטרה העיקרית הייתה הכמיהה והרצון להיות קרוב לירושלים עכשיו שרוב יהודי אתיופיה בארץ למה להמשיך לציין את היום?

החניכים יחולקו לשתי קבוצות , קבוצה ראשונה צריכה לכתוב למה לפי דעתם יש להמשיך ולציין את יום הסיגד . (להביא מראש דעות שיגבו את החניכים)

הקבוצה השנייה צריכה לרשום טיעונים למה לפי דעתם אין צורך להמשיך ולציין את יום הסיגד .

לאחר שכל קבוצה רשמה את הטענות לחזור למליאה וכל קבוצה תציג את הטענות שלה ונדון יחד על הטענות .

שלב שלישי (15 דקות) :

סיכום ופיתוח תשובות האם יש להמשיך לקיים את החג . מדוע חשוב להמשיך ולציין את יום הסיגד .

פעילות מספר 3

מטרה :

פעילות זו נועדה להרחיב את אופק הלמידה של הנערים , למידה חווייתית, שאלות, בנושאים של יום הסיגד...

רעיונות לאופן העברה,

משחקם לגיבוש צוות

משחק טריוויה בסמארט פון - כל רכז צריך לכתוב שאלות, עם 4 תשובות אפשריות. מעבירים לחניכים שירידו את אפליקציית KAHOOT - פותחים שם משתמש וסיסמא ומכינים את המשחק. רצוי שיהיה טלוויזיה או מקרן .

משחק בינגו

להביא מראש הפתעות סוכריות, לחלק למי שעונה תשובה נכונה , בכל גיל זה עובד, תמיד אוהבים לקבל

סיכום:

קטע קריאה בנושא , ולתת למשתתפים לסכם , בשאלות כגון , ספר/י דבר אחד שאת/ה לוקח/ת מהמפגש?

עזרים: להכין שאלות מראש , לדאוג למקרן , להביא סוכריות טובי או כל דבר שיכול לשמש כפרס.

סיפורים אישיים:

זיכרונות מחג הסיגד באתיופיה

טובה גבייאו מגשרת חינוכית בין תרבותית בעמותת פידל

אני עליתי לארץ כנערה כך שאני זוכרת כמעט הכל.

אשתף אתכם בזיכרונות שלי, במקרה שקרה לי כילדה בחג הסיגד.

אנחנו גרנו בכפר שנקרא "ברה" את החג חגגנו עם כל היהודים באזור ווגרה במקום שנקרא "גדביגה" מקום מרוחק מהכפר שלנו, הליכה של לפחות שתיים לכל כיוון. אני זוכרת את השבועיים לפני החג. שהאימהות בכפר היו מכינות "טלה" (בירה) ו"דבו" לקחת לחג לסעודה החגיגית בסוף היום ואת הכביסה והבגדים הלבנים לחג פרושים ליבוש ליד הנהר. בגלל המרחק למקום, כפי שצינתי הילדים הקטנים מהכפר שלנו לא היו הולכים למקום החגיגה.. כשהייתי בסביבות בת 9-10 הורי הבטיחו לי שאני נוסעת איתם לחג. אני כל כך שמחתי וחיכיתי לזה. אבל מה? כנראה שלא כל כך חשבת מה אני לובשת בחג. לבשתי את השמלה החדשה שקיבלתי ולכלכתי אותה לגמרי. לא רק שלכלכתי אותה אלא הסתרתי זאת מהורי עד יום החג. וכשהיינו צריכים להתלבש ולצאת לחג אז נזכרתי בשמלה המלוכלכת שלי והבנתי בעצם שאם לא יהיה לי מה ללבוש וגם אולי בתור עונש לא אליך לסיגד. ומיררתי בבכי. אימי לאחר שכעסה עלי הלכה לשכנים והשאילה שמלה עבורי. כך זכיתי לראשונה להשתתף בחג. הדרך הייתה כה ארוכה אך לא התעייפתי מרוב ההתלהבות. כשהגענו למקום היו שם המון אנשים נשים וגברים לבושים בלב. כולם התפללו ונישקו את הרצפה. היו כאלה ששמו אבן על השכמות והתפללו בבכי, היו כאלה שהרימו את שתי ידיהם למעלה ונשאו עיניהם לשמים ואז ירדו עד למטה ונישקו את הרצפה חזרו שוב ושוב על אותה תנועה. אני עמדתי שם למספר דקות והסתכלתי על אנשים. אחר כך הצטרפתי לבנות גילי שישבו בצד ושיחקו. אך אבי ואמי מיד הצטרפו לקהל והתפללו כמו כולם. לקראת סוף היום ירד גשם אנשים כל כך שמחו ולא פחדו להתרטב. אני זוכרת שהיו אמונות שונות סביב החג, שתפילות יום הסיגד מביאות ברכה לגשם. אפילו הנוצרים היום מאמינים בזה. בשנת בצורת היו מחכים לחג הסיגד שיביא את הברכה לגשם. כנראה זו הסיבה לשמחה. בסוף היום הביאו את כל המאכלים למקום אחד. לאחר שהקייסים בירכו על האוכל סעדו כולם יחד. לאחר הסעודה שבנו הביתה.

הסיפור המלא בקרוב בספרי "שמלת החג של טרויה" בהוצאת אוריון הוצאת ספרים

כך אני זוכר את "הסגד" באתיופיה בתור ילד...

חג הסגד", הוא החג המשמעותי והמרכזי של ביתא ישראל באתיופיה ובארץ. זהו חג שבו עלו ועולים יהודי באתיופיה במקום שקרו לו אמבובר ובארץ בארמון הנציב. אני זוכר באתיופיה, לקראת החג, את כל הכנות מאכלים ומשקאות מכל הסוגים שיהיה מה לאכול לכל האורחים שמגיעים מכפרים נדחים, כי העולים לחג הסגד היו יוצאים מכפרים מרוחקים, לעתים למסע של כמה ימים, מתרכזים במקום שבו התפילות נערכות על בהר גבוה הנימוק שטקס התפילות נערך על הר גבוה, משתי טעמים, מסמל מעמד הר סיני למתן תורה - מקום גבוה נחשב למקום טהור יותר.

מוקדם בבוקרו של החג, כל הקהל טובלים בנהר ולובשים את בגדי החג הלבנים ומתאספים במקום נקודת תחילת המסע אל ההר כמובן בראש המסע עומדים הקייסים "כהני" העדה היו מוצאים את ספר התורה "אורית" כל הקהל הרב היה צועד אל ההר מלווה את התורה והקייסים בשירה ובתפילה. כך היה כל הקהל העצום עולה אל ההר, עד למקום התפילה לא אשכח את המראה המרהיב במעלה ההר לראות את הקהל העצום שצועד באיטיות ובסדר מופתי שנשים היו נושאות אבנים על גביהן המראה הזה מסביר את האמונה התמימה והטהורה.

בהגיעם להר היו ה"קייסים" - מנהיגי העדה - פותחים בסדר התפילות וקריאה בתורה. תחילה התפללו על ירושלים ועל התקווה להגיע אליה, "הקייסים" היו מסבירים לקהל את חשיבות קיום חוקי התורה ואת מעמד הר סיני. אתם חושבים שבנתי את מה שה "קייסים" קראו מתוך התורה כלל לא, אלא מה, תמיד משהו עמד ליד הקייסים ותרגם לשפה המדוברת, אמהרית או טיגרית. אחר כך, כל הקהל מתוודים על חטאיהם, כורעים ומשתחוים בידיים פרושות כלפי מעלה השמים, ובסיום הטקס היו מביעים תפילה ורצון בשנה הבאה בירושלים. בסיום התפילה, כל הקהל יורד מהר בסדר מרהיב, לאחר חצות היום, היו יורדים בשירה ובריקודים לכפר מתחת להר ששמו "אמבובר" מקיימים את סעודת המצווה חגיגת החותמת את היום כמובן לאחר הסעודה השירה והריקודים.

כך אני זוכר את החג הסגד בתור ילד, הילדים לא נכחו בכל הטקסים אך גרתי בקרבת ההר וכפר אמבובר.

"זיכרונות מבית אבא, חג הסיגד - בכפר סרמלה"

אירועי הסיגד בילדותי חקוקים בזיכרוני עד עצם היום הזה. זה בחגיגת חג סיגד בכפר סרמלה שבאמבוכר. הייתי בערך בגיל 7, אבא ואימא אספו את כולנו בבית והחלו לדבר על הכנות לקראת חג סיגד, ושהשנה הרבה דודים אמורים להגיע יום לפני חג סיגד ושאונו צרכים להכין סוכה גדולה לדודים והדודות, לקראת סוף השיחה אבא אמר שמחר בבוקר הוא הולך לעיר הגדולה גונדר לקנות לנו בגדים לחג.

באותה שיחה אבא אמר לאחותי הגדולה שהיא מצטרפת אליו, ולכן ביקש ממנה להכין רשימת קניות ומידות לפי גילאים והפעם קונים לא רק טבקו מעין חולצה לבנה גדולה כמו תמיד, אלא הפעם קונים חולצה לבנה, מכנסים ונעלי אולסטאר לכולם. מרוב התרגשות קמנו מוקדם יותר מהרגיל, בתום טקס "הבונה", אימא ברכה לשלום את אבא ואת אחותי. הלכנו ללוות אותם כמה צעדים מהבית, כל הזמן הזה אחזה אחותי בידי עד שנדמה שאינה מוכנה לעזוב אותי. לפני שחזרנו לבית אמרה אחותי לכולנו שהיא תקנה לנו את הבגדים הכי יפים שיש בשוק. רק לי לחשה באוזן שגם שתקנה לי קרמילה, סוכריה הכי טעימה. באותו ערב נשארתי עד מאוחר בציפייה לראות את אבא ואת אחותי חוזרים. אך אבי ואחותי לא חזרו באותו היום, הלכתי לישון עצוב עד מאוד. למחרת קמתי מוקדם והלכתי להביא עצים להכנת סוכה עם אחיי ודודים שבאו לעזור בבניית הסוכה. לקראת הערב אני רואה מרחוק את אבא שלי, אחותי ואת החמור הנושא את הציוד שנקנה עבורנו לכבוד חג סיגד. אחותי ואבי חזרו מגונדר עם מלא שקיות בבגדים ותבלינים שנקנו בעיר הגדולה. פתחנו את השקיות הבגדים, וכל אחד מאתנו מדד את הבגדים שלו, נעליים, מכנסיים וחולצה לבנה. בסוף התבקשנו להחזיר אותם לאחותי, שרק בעוד ארבעה ימים נקבל אותם שוב, באירוע מיוחד של חגיגת חג סיגד. בעת בניית הסוכה אני שומע את אבא שלי אומר לדודים שהשנה נחוג את חג סיגד בצורה מכובדת יותר. אבא שלי אומר לאחיי הגדולים שדיבר עם הכייסות שיבוא מחר בבוקר לשחוט את "ששו" לסעודת מצווה. "ששו" היה שור צבעוני ויפה תואר. בקשנו מאבא רק לא את "ששו". בקשתנו נדחתה על סף, בטענה שהשנה זו סעודת מצווה הכי חשובה כי בשנה הבאה נהייה בירוסלם. יום לפני חג סיגד לפתע עוברת שיירה של להקת חסידות אבא אומר אמרתי לכם זה מסר חשוב מירוסלם. מתחילים את השיר "שמלה שמלה הגרצ'ן ירוסלם דנה" חזרנו על זה כמה פעמים והייתה התרגשות גדולה ועוצמתית שאי אפשר לתאר במילים. הדודים והדודות מתחילים להגיע ויחד אתם מתחילים להגיע הקסים וזקני השכונה מתחילים בארוחת ערב חגיגת. זו הייתה ארוחת הערב הכי שמחה ומיוחדת. הקסים נשאו דברי ברכה ובין היתר אמרו שבשנה הבאה נהיה כולנו בירוסלם ושמחר הוא יום צום ותפילה. לפתע אבא קם ואומר מחר אחר הצהריים כולם מוזמנים לארוחת מצווה ועכשיו לכו לישון כי מחר קמים מוקדם לעלות לפסגת ההר שבאמבוכר. אני ואחים שלי ישנו עם הדודים בסוכה ודוד מצד אבא סיפר לנו על אודותיה של ירוסלם. בשל האווירה המיוחדת והשמחה לא רציתי בכלל לישון, יותר

נכון לא רצייתי שזה יגמר בכלל. לאור כך בקשתי מהדודים לשמוע עוד ועוד על ירוסלם. אהבה ראשונה שלי למקום מרחקים.

בבוקר קמנו מוקדם והדודות נתנו לנו מתנות כמו כל שנה. למעשה כך החל הסיגד שלנו בכפר סרמלה. אני ואחים שלי לבשנו את הבגדים הכי יפים שיש, וצעדנו עם כל הדודים וכל תושבי סרמלה, ואנשים שהגיעו מרחוק לכיוון פסגת ההר שבאמבובר. המבוגרים לבשו את הבגדים המסורתיים וכל ילדי הכפר לבשו אף הם בגדים לבנים. עבורינו הלבוש היה הפגנת כוח וסמל סטטוס למשפחה אמידה. ואני אומר לכולם "שהבגדים שלי הכי יפים ושווים". כאשר אחי לוקח אותי לצד ואומר שעלי להפסיק עם זה. כולנו צועדים לעבר פסגת הר שבאמבובר כל האזור היה מלא באנשים, שורות שורות של אנשים. המבוגרים בעלי מעמד רכבו על סוסים, הרוב צעדו ברגל לכיוון ההר. אנחנו הילדים רצנו הכי מהר שיכולנו, רוצים להראות כמה כוח יש לנו, המבוגרים מתריעים ואומרים לנו אתם לא יכולים לעבור את השיירה של הקסים. קבוצה של אנשים עוצרת את כולנו לרגע ואומרת, "הקסים בראש השיירה ואחריהם המבוגרים ואחר כך הילדים, אתם יודעים שהיום הוא יום מיוחד הקסים והמבוגרים שרויים זה היום בתפילה וצום ילדים". אחרי צעדה של שעה בערך מגיעים לפסגת הר שבאמבובר. זו הייתה הפעם ראשונה שאני רואה המון אנשים, וכולם לבושים בצבע לבן. עניין זה הוסיף להתרגשות שלי עוד יותר. בכלל למעשה הלכתי לאיבוד בתוך ההמון. התחלתי לחפש את האחים שלי ולא מוצא, מסתובב בין האנשים ואני לא רואה את המשפחה שלי. לקראת הסוף לפתע אני פוגש את אחי הגדול, "איפה היית חפשנו אותך", אוהז בידי ואומר מעכשיו אתה איתי. התרחקנו מהמקום מרחוק אני רואה את קיס הקסים מחזיק בידו את התורה ונושא דברי ברכה וכולם משיבים אמן, הנשים מרימות את הידיים כלפי השמיים וכולם משתחוים ומנשקים את האדמה. בסוף התפילה יורדים הקסים וזקני הקהילה, מלווים בשירה וריקודים את ההמון בחזרה לכפר סרמלה.

כולם מתפזרים, אבא ואימא שלי מקבצים קרובי משפחה וכמעט כל הכפר מתחיל לצעוד בשירה וריקודים לכיוון הבית שלנו, בראש השיירה צעד גם הקייס ששחט את "ישו" לסעודת המצווה ובכך נתן גושפנקה שהסעודה זו כשרה וחשובה. ומתחילים את סעודת המצווה ובכך שוברים את הצום. אירוע הסיגד שלי, לפני תחילת המסע שלנו לארץ האבות, למעשה אבא שלי צדק! וקניית הבגדים שלנו היה חלק מהכנה לקראת המסע לארץ ישראל. אירוע חג סיגד הזה חקוק בזיכרוני עד עצם היום הזה! כל כך נהניתי מהאווירה ששררה בחג הסיגד האחרון שלי, בפסגת ההר שבאמבובר. לעולם לא אשכח את ההתרגשות העצומה שהייתה לי בהכנות לקראת חגיגת חג סיגד וביום חג סיגד עצמו. כיום כאיש חינוך ופעיל חברתי, רואה אני בחגיגת אירוע הסיגד כאן בארץ האבות אירוע מכונן ובעל ערך חברתי רב. אם כי עולות אצלי שאלות רבות בצורת קיום החג בארץ האבות. בעיני אחרי ארבעה עשורים שבני הקהילה בארץ, ראוי לעשות איזונים ובלמים בין חגיגת הסיגד הפן הרוחני, הדתי והרגשי לבין הפן

החברתי התרבותי, הפולקלור. לצערי כיום הגיגת חג הסגיד בירושלים הינו בעיקר מפגש חברתי עבור הנוער והצעירים שאת זה צריך לשנות, לעומת זאת המבוגרים עדיין שומרים על גחלת והמהות המרכזית של החג. נשאלת השאלה

בזכות איזה ברית אנו הגענו וחיים כיום בארץ ?

" שמלה שמלה אגרצ'ן ירוסלם דנה "

זמנה אחיהון

מנהל מחוז מרכז ותל אביב תוכנית גישור.